

ОСОБЛИВОСТІ ПРОЦЕСУ ІНВЕСТУВАННЯ В УМОВАХ ЗОВНІШНЬО-ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

© Л.О. Саталкіна, 2014

В рамках розвитку зовнішньоекономічної діяльності підприємства важливим є процес прямого інвестування, який є одною з форм експортно-імпоротної діяльності. Доцільно зауважити, що внески зарубіжних інвесторів, які поділяють на прямі і портфельні інвестиції є важливим джерелом залучених ресурсів у інвестиційний портфель підприємства. Пряма інвестиція – операція, яка передбачає внесення коштів або майна до статутного фонду юридичної особи в обсягах, які відповідно до законодавства, забезпечують право контролю за її діяльністю. Доцільність здійснення прямих інвестицій зарубіжними інвесторами визначається досягненням основних цілей. Визначимо ряд цілей прямого інвестування підприємств [1]:

- отримання доступу до специфічних факторів виробництва – є доцільним у випадку, коли певна складова виробництва (ресурс, технічна база, ноу-хау, патент тощо) є недоступним в країні інвестора;
- доступ до дешевших факторів виробництва – використовується у випадку, коли країна-рецепієнт інвестицій орієнтується на політику експорту та запроваджує для іноземного інвестора стимулюючі заходи у формі субсидій, грантів, зниження податкових норм тощо;
- можливість крос-інвестування між іноземними конкурентами – використовується, під час зростання конкуренції між виробниками подібних товарів. Часто, в процесі конкурентної боротьби, виробники не можуть отримати домінуючої переваги;
- доступ до нових і /або розширення існуючих ринків збуту – здійснюється, коли експорт до країни споживача є неможливим внаслідок специфічної характеристики продукту;
- отримання переваг від торгової інтеграції – використовуються, коли підприємства отримують виробничі привілеї всередині своєї країни, але є обмежені торговими бар'єрами стосовно можливості експорту своєї продукції. З метою уникнення таких бар'єрів підприємства відкривають представництва у країнах, де зацікавлені реалізувати свою продукцію.

Оскільки пряма іноземна інвестиція є одним з джерел фінансування виробничо-господарської діяльності підприємств, важливо визначити переваги та недоліки такого процесу. Таким чином, можна зробити висновки щодо позитивних та негативних наслідків залучення прямих іноземних інвестицій підприємствами України.

Отже, перевагами прямого іноземного інвестування є [2, С. 30]:

- зменшення залежності від імпорту;
- підвищення рівня зайнятості;
- впровадження сучасних технологій, ноу-хау тощо;
- розвиток експортного потенціалу країни;
- покращення адаптації національних підприємств до конкурентного середовища;
- використання зарубіжного організаційного та управлінського досвіду;
- прискорення темпів реструктуризації та ринкового реформування економіки;
- покращення платіжного балансу країни;
- створення стратегічних альянсів між українськими та зарубіжними підприємствами;
- отримання доходу від діяльності закордонних резидентів тощо.

Недоліками прямого іноземного інвестування є [2, С. 30]:

- усунення національних виробників і постачальників з ринків;
- жорстка експлуатація місцевих ресурсів сировини;
- зростання залежності країни від іноземного капіталу;
- постачання та забезпечення застарілою технікою та ресурсами;
- трансфер прибутків за кордон тощо.

У табл. представлена статистична інформація щодо динаміки та структури у обсягах прямих іноземних інвестицій в Україну та з України за період з 2010 р. по 2012 р.

Таблиця. 1

**Динаміка та структура прямих іноземних інвестицій
у економіку та з економіки України за період з 2010 по 2012 рр.**

Джерело фінансування	Значення показників						Значення рівня абсолютного відхилення	
	2010 р.		2011 р.		2012 р.		2011-2010 рр.	2012-2011 рр.
	млн. дол. США	%	млн. дол. США	%	млн. дол. США	%		
Обсяг прямих іноземних інвестицій в економіку України	44708,0	100	49362,3	100	54462,4	100	4654,3	5100,1
З них за країнами:								
Кіпр	9914,6	22,2	12645,5	25,6	17275,1	31,7	2730,9	4629,6
Німеччина	7076,9	15,8	7386,4	15	6317,0	11,6	309,5	-1069,4
Нідерланди	4707,8	10,5	4822,8	9,8	5168,6	9,5	115	345,8
Російська Федерація	3402,8	7,6	3594,5	7,3	3785,8	7,0	191,7	191,3
Австрія	2658,2	5,9	3423,1	6,9	3401,4	6,2	764,9	-21,7
Велика Британія	2298,8	5,1	2508,2	5,1	2556,5	4,7	209,4	48,3
Франція	2367,1	5,3	2230,7	4,5	1765,3	3,2	-136,4	-465,4
США	1192,4	2,7	1043,1	2,1	936,7	1,7	-149,3	-106,4
Обсяг прямих іноземних інвестицій з економіки України	6871,1	100	6898,0	100	6481,9	100	26,9	-416,1
З них за країнами:								
Кіпр	6342,5	92,3	6342,1	91,9	5810,5	89,6	-0,4	-531,6
Російська Федерація	194,3	2,8	236,5	3,4	292,5	4,5	42,2	56
Латвія	87,9	1,3	80,4	1,2	95,5	1,5	-7,5	15,1
Польща	49,1	0,7	48,2	0,7	54,2	0,8	-0,9	6
Грузія	31,1	0,5	32,7	0,5	32,8	0,5	1,6	0,1
Віргінські острови	25,8	0,4	25,8	0,4	25,8	0,4	0	0
Казахстан	25,2	0,4	24,5	0,4	25,0	0,4	-0,7	0,5

Джерело: сформовано на основі [3]

Як видно з даних у таблиці, у динаміці обсягів прямих іноземних інвестицій, які надійшли в економіку України за період 2010-2012 рр., спостерігається стабільна тенденція до збільшення. Обсяги інвестицій з України є значно меншими, і складала у 2010 р. лише 15,4% від обсягу тих, що надійшли в економіку України, у 2011 р. – відповідно 14%, у 2012 р. – 11,9%. Крім того, у обсягах інвестицій з України спостерігається зменшення у 2012 р., з абсолютним відхиленням на 416,1 млн. грн. Також можна відзначити, що прямі інвестиції надходять в економіку України переважно з країн Європи і США. Найбільшим обсяг інвестицій із стабільним приростом абсолютного відхилення протягом аналізованого періоду поступив з Кіпру. В той час, як найбільший обсяг прямих інвестицій з України протягом аналізованого періоду спрямовано на Кіпр.

1. *Foreign direct investment: Five different types of foreign direct investment (FDI)* [Електронний ресурс]. – Режим доступу <http://www.quncy.com/five.html>. 2. Загірняк Д.М. Проблеми іноземного інвестування в економіку України [Текст] / Д.М. Загірняк, Є.К. Рубанова // Вісник Східноукраїнського Національного університету ім. В. Даля – 2011. – № 7 (161), ч. 2. – 29-41 С. 3. Державна служба статистики України. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://ukrstat.gov.ua/>